

GMINA SKĄPE

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI RADOSZYN

Radoszyn, grudzień 2015 r.

Spis treści

WSTĘP	4
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SKĄPE	5
1.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNO-PRZYRODNICZE	5
1.2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY	9
1.3. LUDNOŚĆ	10
2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA	11
2.1. HISTORIA	11
2.2. POŁOŻENIE	12
2.3. LUDNOŚĆ – STATYSTYKA	12
2.4. IŁOŚĆ GOSPODARSTW	13
2.5. ZAKŁADY I ZATRUDNIENIE	13
2.6. STOWARZYSZENIA	13
3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCA ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	14
3.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	14
3.1.1. Walory krajobrazu	14
3.1.2. Walory klimatu	14
3.1.3. Walory szaty roślinnej oraz świata zwierzęcego	15
3.1.4. Gleby	15
3.1.5. Drogi	16
3.2.1. Zabytki	18
3.2.1.1. Układ osadniczy	18
3.2.1.3. Zespół folwarczny	19
3.2.1.4. Zabudowa	20
3.2.1.5. Cmentarz	23
3.3. OBIEKTY I TERENY	23
3.3.1. Miejsca publicznych spotkań	24
3.3.2. Publiczne Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie	26
3.3.3. Kawiarenka internetowa	27
3.3.4. Przedszkole	28
3.3.5. Miejsca sportu i rekreacji	28
3.3.5.1. Plac zabaw	28
3.3.5.2. Siłownia zewnętrzna	28
3.3.5.3. Szlaki turystyczne	29
3.3.5.4. Boiska sportowe	29
3.3.6. Linia kolejowa	30
3.4. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW	31
3.5. GOSPODARKA, ROLNICTWO	32
3.4.1. Użytkowanie gruntów	33
3.4.2. Gospodarstwa rolne	33
3.4.3. Infrastruktura techniczna	34
3.4.3.1. Gospodarka wodno-ściekowa	34
3.4.3.2. Gospodarka odpadami	35
3.4.3.3. Zaopatrzenie w gaz	36
3.4.3.4. Elektroenergetyka i telekomunikacja	36
3.4.4. Działalność przemysłowa	36
3.4.4.1. Wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego	36
3.5. MIESZKAŃCY, KAPITAŁ SPOŁECZNY	38
3.5.1. Związki i stowarzyszenia	38
3.5.1.1. Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa”	38
3.5.1.2. Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”	39

3.5.1.3.	Ludowy Zespół Sportowy „Skioldpasz”	40
3.5.2.	Stypendyści z radoszyńskiego gimnazjum	40
3.5.3.	Koło Gospodyń Wiejskich	41
3.6.	ANALIZA ZASOBÓW	42
3.6.1.	Elementy wyróżniające miejscowość	43
4.	OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA ..	44
4.1.	ANALIZA SWOT	44
5.	PLAN DŁUGOTERMINOWY	45
6.	PROJEKT KRÓTKOTERMINOWY	47
7.	OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2016-2020	49
7.1.	HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTÓW	51
7.2.	KOSZTY REALIZACJI ZADAŃ.....	52
	ZAKOŃCZENIE	53
	SPIS TABEL	54
	SPIS RYSUNKÓW	54
	SPIS MAP.....	54
	SPIS FOTOGRAFII	54

Wstęp

Jednym z warunków zapewnienia równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju jest podniesienie atrakcyjności obszarów wiejskich poprzez podjęcie działań wpływających na poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej wsi oraz stworzenie warunków dla rozwoju zarówno działalności rolniczej jak i innych sektorów gospodarki. Myśl ta ma swoje odzwierciedlenie w polityce Wspólnoty Europejskiej, której celem jest m.in. niwelowanie różnic rozwojowych między poszczególnymi jej regionami.

Zatem stworzony został dla potrzeb polskiej wsi i rolnictwa Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), który ma stworzyć warunki dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego wsi oraz podniesienie atrakcyjności obszarów wiejskich.

Program ma wpłynąć na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Zawarte w niniejszym dokumencie pomysły na realizację projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich narodziły się z potrzeb mieszkańców gminy.

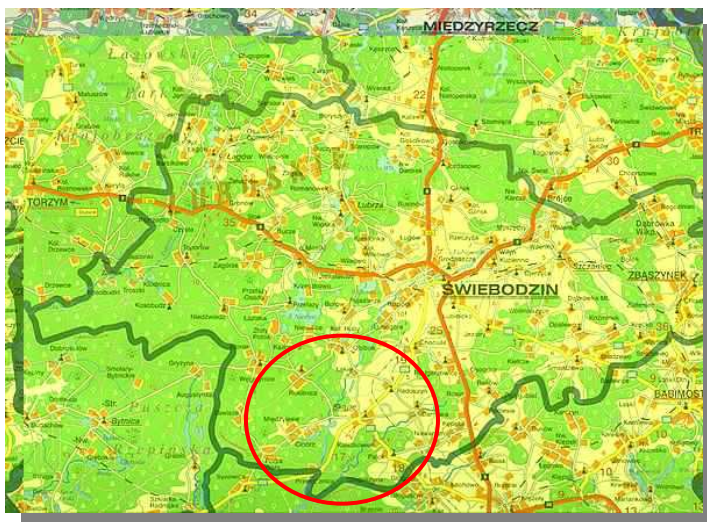
1. Charakterystyka Gminy Skąpe

1.1. Położenie geograficzno-przyrodnicze

Gmina Skąpe położona jest na zachodzie Polski, w środkowej części Województwa Lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Graniczy z następującymi 6 gminami:

- od północnego-wschodu i wschodu z gminą Świebodzin (powiat świebodziński),
- od południowego-wschodu z gminą Sulechów (powiat zielonogórski),
- od południa z gminą Czerwieńsk (powiat zielonogórski),
- od zachodu z gminą Bytnica (powiat krośnieński),
- od północnego-zachodu z gminą Łagów (powiat świebodziński),
- od północy z gminą Lubrza (powiat świebodziński).

W sąsiedztwie wschodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 3 Świnoujście-Szczecin-Zielona Góra-Legnica-Jakuszyce, która przebudowana zostanie na drogę ekspresową A-3 Szczecin-Lubawka. W odległości 5 km od północnej granicy przebiega główna oś komunikacyjna kraju wschód-zachód droga krajowa nr 2 – przyszła autostrada A-2 Berlin-Świecko-Poznań-Warszawa.

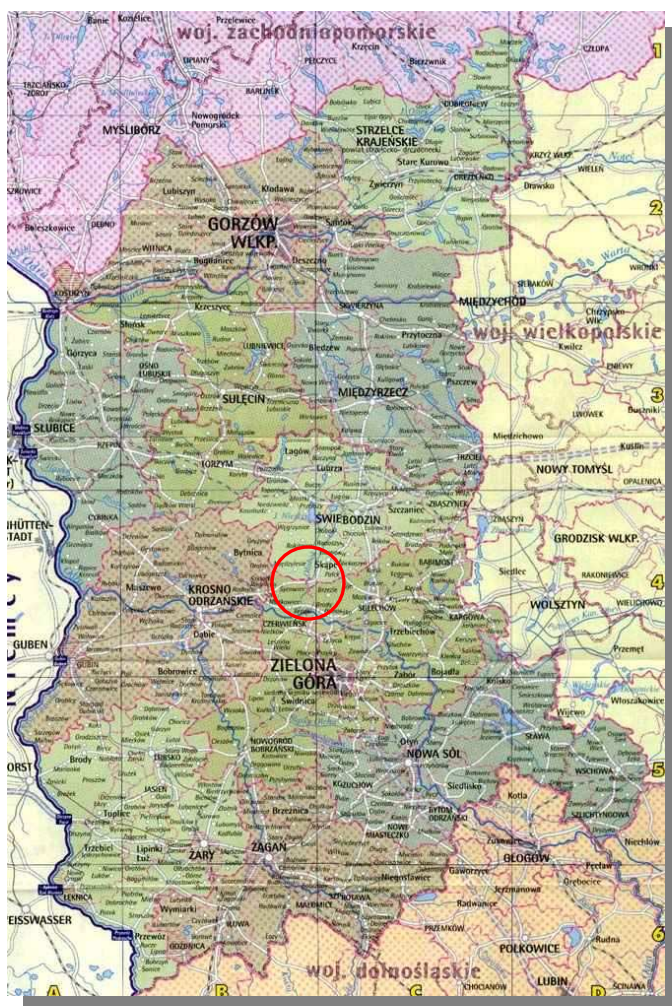
Mapa 1. Położenie Gminy Skąpe w Powiecie Świebodzińskim

Ważnym elementem usytuowania gminy jest bliskie sąsiedztwo z zachodnią granicą Polski, z przejściami granicznymi w Słubicach i Gubinku, w odległości 70 km.

Odległości siedziby gminy od miast powiatowych:

- Świebodzin – 14 km,
- Krosno Odrz. – 27 km,
- Zielona Góra – 34 km.

Ośrodki akademickie w najbliższym sąsiedztwie gminy to Sulechów, Zielona Góra i Gorzów Wlkp. Ośrodkiem ponadwojewódzkim w zakresie kształcenia akademickiego i wyspecjalizowanej opieki klinicznej jest Poznań – w odległości 103 km.

Mapa 2. Położenie Gminy Skąpe w Województwie Lubuskim

Gmina Skąpe jest gminą o statusie wiejskim z siedzibą we wsi sołeckiej Skąpe. Zajmuje powierzchnię 181 km² (18.128 ha), co równa się 1,3% obszaru całego Województwa Lubuskiego.

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo, użytki rolne stanowią 43% powierzchni ogólnej gminy. Uzupełniającą funkcją gminy jest turystyka i wypoczynek. Prawie 50% powierzchni ogólnej gminy zajmują lasy. Od północy obszar gminy przylega do jednego z największych i najczystszych zbiorników Województwa Lubuskiego, jeziora Niestysz.

Fot. 1 Jezioro Niestysz

Jezioro Niestysz (pow. 486,2 ha, dł. 4700 m, szer. 1700m, maks. głęb. 34,7 m) jest największym jeziorem na Pojezierzu Łagowskim. Leży w otoczeniu dużych partii lasów sosnowych, z licznymi stanowiskami drzew liściastych. Linia brzegowa jeziora (dł. 19 km) jest urozmaicona wieloma zatokami (Z. Juliusza, Z. Bogenza, Z. Wodne Wcięcie, Z. Kolina, Z. Borowska i Z. Szary Kamień) i półwyspami. Jego kształt modelują trzy wielkie półwyspy, wcinające się daleko w toń jeziorną. Z powierzchni wody wynurzają się dwie duże wyspy, porośnięte drzewami liściastymi, stanowiące dogodne miejsca do zatrzymywania się wielu gatunków ptaków w czasie przelotów. Bogaty jest również świat ptaków gnieźdzących się tutaj na stałe: m. in. łabędź niemy, czapla, bocian czarny, żuraw, a także orzeł bielik.

Jezioro stanowi idealny akwen do uprawiania różnorodnych sportów wodnych i wędkarstwa. Szczególnie nadaje się do uprawiania żeglarstwa i wioślarstwa, a zimą – bojerów. Jezioro obfituje w dorodną płoć, leszcza i lina, a z drapieżnych ryb – w okonia,

szczupaka i węgorza. Podwodne wypłylenia i mielizny zachęcają do uprawiania połowów spinningowych. W głębinach jeziora żyje najsmaczniejsza z ryb słodkowodnych – sielawa. Wyjątkowo czyste wody oraz bogata rzeźba dna, pokrytego bujną roślinnością podwodną, są magnesem dla podwodnych wypraw płetwonurków.

Zachodnia część gminy położona jest zaś w strefie **Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego**. Park obejmuje powierzchnię 2755 ha, którą w 86,6% porastają lasy. Na terenie Gminy Skąpe znajduje się 65 ha, co stanowi 2,4% ogólnej powierzchni parku, natomiast otulina zajmuje 3751 ha (18,4% powierzchni całej otuliny).

Fot. 2 Gryżyński Park Krajobrazowy

Gryżyński Park Krajobrazowy utworzony został na podstawie rozporządzenia Wojewody Zielonogórskiego nr 4 z dnia 15 kwietnia 1996 roku (Dz. Urz. Z 19996 r. Nr 6, poz. 61) w celu ochrony i zachowania walorów krajobrazowych i przyrodniczych rynny polodowcowej oraz znajdujących się w niej stawów, jezior i doliny rzeki Gryżyński Potok (potocznie zwany Gryżyną).

Zróźnicowana rzeźba terenu, duże nachylenie zboczy rynny, liczne jeziora polodowcowe, stawy, 94 źródła zboczowe, 17 torfowisk i piękna pstrągowa rzeka Gryżyna dostarczają niezapomnianych wrażeń. Tak ukształtowany teren pokrywa ciekawa szata roślinna, tworząc zespoły wodne, bagienne, torfowiskowe, łąkowe, zaroślowe i leśne. Nic więc dziwnego, że bytuje tutaj sporo jeleni, dzików i saren. W wielu miejscach spotkać można ślady żerowania bobrów i wydry. Z bogatej ornitofauny na czoło wysuwa się król

przestworzy - orzeł bielik. Z trzcinowisk słychać czasami głos bąka a w olszynach klangorem zaznaczają swoją obecność żurawie. Liczna populacja dzięcioła czarnego pozostawia po sobie wiele dużych dziupli zajmowanych chętnie przez rzadkiego gołębia siniaka i piękną kaczkę zwaną gągołem. Nad wodami bystry obserwator na pewno spotka "szmaragdowy klejnot" gryżyńskiej rynny - zimorodka.

1.2. Podział administracyjny

Na terenie gminy znajduje się 19 miejscowości, z tego 15 to wsie sołeckie (Błonie, Darnawa, Łąkie, Kalinowo, Międzylesie, Niekarzyn, Niesulice, Ołobok, Pałck, Podła Góra, Skąpe, Radoszyn, Rokitnica, Węgrzynice, Zawisze), 2 to wsie (Kaliszkowice, Przetocznicza), 2 to osady (Cibórz, Cząbry).

Największą pod względem powierzchni w granicach administracyjnych jest miejscowość Węgrzynice, mieszka w niej jednak relatywnie mało osób (195). Największą liczbę mieszkańców ma Cibórz (873), następnie Ołobok (766) i Radoszyn (532). Skąpe zamieszkuje 410 osób, Niekarzyn - 388 osoby, Pałck – 280, Rokitnicę – 267, Zawisze – 212. Pozostałe miejscowości liczą poniżej 200 osób.

Położenie poszczególnych miejscowości na terenie gminy charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem, co stwarza mniej korzystne warunki rozwoju.

Największą jednostką pod względem zaludnienia jest Cibórz, który wg urzędowego wykazu miejscowości ma status osady. Koncentruje ok. 20% ludności gminy. Wynika to z funkcjonowania na jego obszarze wysokospecjalistycznego szpitala, będącego jednostką organizacyjną samorządu województwa lubuskiego.

Hierarchia miejscowości gminy Skąpe przedstawia się następująco:

- ośrodek ponadpodstawowy - wieś **Skąpe** - siedziba gminy,
- ośrodek ponadpodstawowy – osada **Cibórz** - wspomaga siedzibę gminy,
- ośrodek ponadpodstawowy – wieś **Ołobok** – obsługuje turystów z północnej części gminy,
- ośrodki podstawowe z niepełnym zakresem usług – wsie **Niekarzyn, Węgrzynice, Międzylesie, Radoszyn,**
- ośrodki elementarne - pozostałe wsie.

1.3. Ludność

Ludność gminy według danych Urzędu Gminy Skąpe z dnia 30 listopada 2015 r. wynosi 5 028 osób, stanowi ona 0,5% ludności województwa. Podział mieszkańców według płci przedstawia się następująco:

Tabela 1. Podział mieszkańców Gminy Skąpe według płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w km ²	Miejscowości	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
			ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
Gmina Skąpe	181	19	5028*	2529	2499	28	98

* osoby zameldowane na pobyt stały

Zdecydowanie największą grupę mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku 20-65 lat, tj. 3135 osób. Udział dzieci w wieku od 0 do 15 lat w stosunku do ogółu mieszkańców to prawie 17 %, młodzież w wieku od 16 do 19 lat – 4,9 %, natomiast osoby powyżej 65 roku życia – 15,59 %.

Ludność według wieku w Gminie Skąpe (dane Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Skąpe na dzień 30 listopada 2015 r.):

Tabela 2. Podział mieszkańców Gminy Skąpe według wieku

Gmina	Płeć										
	Ogółem	Mężczyźni					Kobiety				
		0 - 6	7-15	16-19	20-65	Pow.65	0 - 6	7-15	16-19	20-60	Pow.60
Skąpe	5028*	216	259	133	1699	222	170	217	114	1436	562

* osoby zameldowane na pobyt stały

2. Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja

2.1. Historia

Radoszyn istniał niewątpliwie w XI-XII wieku, a na początku XIII wieku otrzymał uporządkowany kształt owałnicy. Reforma przestrzenna przeprowadzona została przez klasztor cysterek w Trzebnicy, któremu Radoszyn i szereg innych wsi tego regionu przekazał Henryk Brodaty. Po sekularyzacji klasztoru w 1810

Ryc.1 Radoszyn na starej karcie pocztowej

roku wieś włączona została do dóbr państwowych. Kościół, wzmiankowany w 1267 roku, powstał zapewne niedługo po założeniu Radoszyna. Musiał być budowlą drewnianą, bo brak po nim śladu, a na jego miejscu wzniesiono w końcu XV wieku obecny, późnogotycki, niewątpliwie **najcenniejszy zabytek architektury w gminie**. W okresie reformacji świątynię przejęli luteranie, a katolikom zwrócony został w 1654 roku. Ta część mieszkańców, która nie wróciła do katolicyzmu nie miała własnego kościoła aż do roku 1802, kiedy wybudowali sobie zbór, obok świątyni katolickiej. Obie budowle usytuowane są na placu wiejskim, niegdyś wolnym, obecnie wypełnionym domami. Dawny plan wsi z XIII wieku jest dobrze zachowany. Zabudowa wsi w przeważającej części pochodzi z 2 połowy XIX wieku. Materiały archeologiczne świadczą o istnieniu tutaj osadnictwa już w okresie wczesnodziejowym.

2.2. Położenie

Radoszyn leży na zachód od Skąpego. Przez wieś przebiega droga wojewódzka nr 276 Świebodzin - Krosno Odrz.

W bezpośrednim sąsiedztwie Radoszyna znajdują się następujące miejscowości:

- Skąpe – 3 km,
- Łąkie – 3 km,
- Chociule – 3 km,
- Darnawa – 3 km.

2.3. Ludność – statystyka

Ludność Radoszyna według danych Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Skąpe z dnia 30 listopada 2015 r. wynosi 532 osoby.

Tabela 3. Podział mieszkańców według płci

Wyszczególnienie	Ludność		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Gmina Skąpe	5028	2529	2499
w tym: Radoszyn	532	272	260

Tabela 4. Podział mieszkańców według wieku

Wyszczególnienie	w wieku							Ogółem
	0-6 K/M	7-15 K/M	16-19 K/M	20-60 K	20-65 M	Pow. 60 K	Pow. 65 M	
Radoszyn	21/27	16/25	13/13	164	189	46	18	532

Tabela 5. Stan liczebności mieszkańców Radoszyna w ostatnich pięciu latach

Wyszczególnienie	ROK				
	2010	2011	2012	2013	2014
Radoszyn	569	568	556	568	556

2.4. Ilość gospodarstw

W Radoszynie są 144 gospodarstwa domowe. Funkcjonują tutaj gospodarstwa rolne w ilości 70. W większości są to gospodarstwa małe, posiadające grunty do 2 ha (26 gospodarstw). Co ciekawe, istnieje tutaj największa w gminie liczba gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (11 gospodarstw). Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują się uprawą pszenicy, w przeważającej części ozimej, żyta, jęczmienia, głównie jarego, owsa oraz pszenżyta ozimego.

2.5. Zakłady i zatrudnienie

Radoszyn to jedna z największych w Gminie Skąpe miejscowości. Nie dziwi zatem fakt, iż skupiła się tutaj największa liczba przedsiębiorstw.

Radoszyńskie firmy reprezentują różne branże:

- Zakład Instalacji Sanitarnych i Centralnego Ogrzewania. Dauksza Karol – handel, usługi
- Towarowa Ferma Szynszyli Jan Dobrołowicz – hodowla zwierząt
- Stacja paliw Mirosław Kuś - motoryzacja
- Sklep spożywczo - przemysłowy Czarnuszewicz-Knappe Renata - handel
- Agro – Noclegi J. Tumilewicz – agroturystyka
- Zakład Pogrzebowy Mirosław Czarnuszewicz
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Mirosława Zawadzka – sprzedaż ciągników
- Sklep Spożywczo-Przemysłowy Ewa Kasprzak – handel
- PIT-STOP Marcin Kuś - motoryzacja

2.6. Stowarzyszenia

Na terenie Radoszyna funkcjonują 2 organizacje zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Są to: **Ludowy Zespół Sportowy „Skioldpasz,” Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa”**. Ponadto funkcjonuje tutaj figurujący w rejestrze Starosty Świebodzińskiego a niezarejestrowany w KRS Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”.

Część mieszkańców Radoszyna zrzesza się w organizacjach niezarejestrowanych w KRS: Rada Kościelna, Rada Sołecka, koła branżowe itp.

3. Inwentaryzacja zasobów służąca odnowie miejscowości

3.1. Środowisko przyrodnicze

3.1.1. Walory krajobrazu

Wieś położona na terenie płaskim w otwartym krajobrazie.

Miejscowość Radoszyn obejmuje **Dolina Środkowej Odry**. Jest to równina wznosząca się od 57 do 62 m n.p.m. Stanowi ją fragment rozległej terasy plejstoceniowej, oddzielonej od równiny sandrowej wyraźną, kilkunastometrową krawędzią morfologiczną.

Fot. 3. Radoszyn z lotu ptaka

3.1.2. Walory klimatu

Rozpatrywany teren leży w VI Krainie Klimatycznej zwanej Pojezierzem Lubuskim (Prawdzic). Średnioroczny opad z wielolecia wynosi 534 mm.

Opad przeważnie w postaci deszczu odznacza się minimum zimowym w lutym i marcu, a maksimum w miesiącach letnich: czerwcu, lipcu i sierpniu.

W ciągu roku najczęściej występują wiatry wiejące z kierunków SW, W i NW (głównie latem i zimą) z tzw. sektora zachodniego. W porze wiosennej wzrasta aktywność wiatrów północnych. Jesienią następuje wzrost cyrkulacji z sektora południowego.

Ważniejsze dane klimatyczne:

- Najwyższa średnia temperatura powietrza: lipiec 17,8 0 C
- Najniższa średnia temperatura powietrza: styczeń -1,9 0 C
- Najwyższa średnia miesięczna suma opadów: lipiec 66 mm
- Najniższa średnia miesięczna suma opadów: marzec 30,7 mm
- Średnia roczna suma opadów: 534 mm

Częstość występowania kierunków wiatrów średnio w roku w %:

Kierunek	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	C
%	9,0	8,6	10,1	3,8	7,1	17,8	22,5	7,9	13,2

Na omawianym obszarze występuje znaczna przewaga wiatrów z kierunku zachodniego i południowo - zachodniego (40,3 %) we wszystkich porach roku. Najmniejszą częstotliwość posiadają tutaj wiatry z kierunków południowo - wschodniego i południowego - łącznie 10,9 % w skali roku. Stosunkowo duża jest tu ilość okresów bezwietrznych, 13,2 % rocznie. Najwięcej jest tu wiatrów w zakresie prędkości 0 - 5 m/s (wiatr słaby) wiejących przez 71,3 % czasu w skali roku. Wiatry silne i bardzo silne występują tutaj ok. 2,6 % czasu w roku .

3.1.3. Walory szaty roślinnej oraz świata zwierzęcego

Szata roślinna obrębu Radoszyna jest dość zróżnicowana. Wyróżnić tu można co najmniej 5 podstawowych jednostek potencjalnej roślinności naturalnej, czyli takiej, która porastałaby ten teren po wyeliminowaniu działalności człowieka.

W sołectwie Radoszyn na uwagę zasługuje **stanowisko rzadkiego gatunku:**

Informacje o obiekcie:

Położenie:	3 km od miejscowości Radoszyn
Rodzaj obiektu:	stanowisko gatunku rzadkiego
Gatunek:	żuraw (Grus grus)
Liczebność:	1 para
Szczegóły:	obserwowane ptaki, znaleziono gniazdo
Wartość przyrodnicza:	Lokalna

3.1.4. Gleby

Powierzchnia sołectwa Radoszyn to 1055,6918 ha. Użytków rolnych jest tutaj 834,6911 ha, co stanowi 77,81% wszystkich gruntów. Klasa bonitacyjna I i II w ogóle nie występuje. Grunty w klasie III to zaledwie 79,1501 ha, co stanowi 9,48% ogółu użytków rolnych. Największą w sołectwie powierzchnię zajmują grunty w klasie bonitacyjnej IV. Jest ich 485,7246 ha, co stanowi 58,19% ogółu użytków rolnych. Grunty w klasie V – VI to 258,3962 ha, czyli 30,96% ogółu użytków rolnych.

3.1.5. Drogi

Przez wieś Radoszyn przebiega droga wojewódzka nr **276 Świebodzin - Krosno Odrz.**

Fot.4. Remont drogi wojewódzkiej nr 276

Ponadto do miejscowości prowadzi droga powiatowa nr **1224F: Radoszyn – Darnawa.**

W 2008 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze przeprowadził w Radoszynie inwestycję polegającą na remoncie drogi nr 276. Zadanie polegało na przebudowie drogi wraz z elementami kanalizacji deszczowej na odcinku ok. 1000 m. oraz wymianie istniejących w miejscowości chodników betonowych na chodniki z kostki polbrukowej.

Inwestycja była wspólnym dziełem Zarządu Dróg Wojewódzkich i Gminy Skąpe, pomiędzy którymi doszło do podpisania kilku porozumień w tej sprawie. W ich wyniku Gmina Skąpe wykonała dokumentację techniczną inwestycji oraz współuczestniczyła w rozbiórce domostw w m. Radoszyn. Dzięki realizacji zadania Gmina Skąpe posiada na swym terenie całkowicie wyremontowaną drogę wojewódzką. Najistotniejszym z punktu widzenia mieszkańców Radoszyna efektem budowy chodników jest wzrost bezpieczeństwa oraz podniesienie komfortu poruszania się po ciągach komunikacyjnych.

Fot.5. Remont drogi 1224F: Radoszyn-Darnawa

W roku 2008 miał także miejsce **remont drogi powiatowej nr 1224F: Radoszyn - Darnawa.** W ramach prac na odcinku 2,46 km wykonano nową nawierzchnię.

Kolejną inwestycją drogową zrealizowaną w roku 2008 we wsi Radoszyn był remont drogi dojazdowej do gimnazjum. Dziurawą i popękaną nawierzchnię zastąpiła nowa warstwa równo ułożonego asfaltu. W ramach remontu wykonawca inwestycji wymienił także krawężnik oraz rozebrał zniszczony chodnik. W zakresie zadań gminy było ułożenie nowego chodnika wzdłuż zmodernizowanego ciągu. Ponadto w roku 2014 Gmina Skąpe zrealizowała zadanie polegające na postawieniu wzdłuż drogi kilku punktów świetlnych, które mają wpłynąć na poprawę widoczności i bezpieczeństwa w tym miejscu.

Fot.6. Remont drogi dojazdowej do gimnazjum

Fot.7. Budowa punktów świetlnych wzdłuż drogi dojazdowej do gimnazjum

Bardzo dobry stan techniczny drogi wojewódzkiej sprzyja rozwijaniu na niej przez coraz większą liczbę kierowców nadmiernej prędkości. Mieszkańcy Radoszyna zgłaszają ten fakt jako uciążliwość oraz obniżenie poczucia bezpieczeństwa. Od dłuższego czasu domagają się postawienia w miejscowości fotoradaru.

3.2. Środowisko kulturowe

3.2.1. Zabytki

3.2.1.1. Układ osadniczy

Radoszyn na początku XIII wieku otrzymał uporządkowany **kształt owalnicy**. Dawny plan wsi jest dobrze zachowany, jedynie plac wiejski niegdyś był wolny, obecnie wypełniony domami. Zabudowa wsi w przeważającej części pochodzi z 2 połowy XIX wieku.

3.2.1.2. Kościół

Fot.8. Zespół kościołów w Radoszynie

Dominantę przestrzenną i wysokościową stanowi zespół dwóch kościołów zlokalizowanych obok siebie, na lekkim wyniesieniu. Jest to **kościół** pw. św. Jadwigi z końca XV wieku wzniesiony w stylu późnogotyckim i **zбір ewangelicki** z 1802 roku, który po 1945r. został opuszczony.

Kościół filialny pod wezwaniem św. Jadwigi jest murowaną, jednonawową świątynią z prostokątnym prezbiterium, zakrystią przylegającą do północnej ściany i kwadratową wieżą od zachodu. Ceglane elewacje z ostrołukowymi oknami i profilowanym portalem wykonane są z cegły. Szczyty wschodniej nawy i prezbiterium, schodkowe, bogato rozczłonkowane z tynkowanymi blendami. W wieży także blendy. Wieża zwieńczona iglicą. We wnętrzu pułap, a w zakrystii sklepienie krzyżowo-beczkowe.

Z wyposażenia zachował się **ołtarz- tryptyk** z końca XV wieku (około 1490 r.) z przedstawieniami św. Doroty, Barbary, Marii Magdaleny i koronacji Marii w zwieńczeniu, a także dwa XVII-wieczne obrazy. Ołtarz wykonany został przez warsztat dolnośląski kręgu tzw. Mistrza Lubińskich Figur oraz Carla Johenna Krachwitza.

Fot.9. Tryptyk gotycki z XV w.

Zbór wznosi się w centralnej części wsi, na niewielkim wyniesieniu, w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła katolickiego. Budowla wzniesiona z kamienia i cegły, na rzucie wydłużonego prostokąta od wschodu zamknięta trójbocznie z niewielką zakrystią na osi.

Od zachodu wkomponowana w bryłę kościoła, wieża. Dach dwuspadowy, od wschodu wielospadowy, kryty ceramiczną dachówką karpiówką. Dwukondygnacyjna wieża z hełmem zakończonym latarnią pokrytą blachą. Elewacje tynkowane o wydłużonych oknach zamkniętych łukiem odcinkowym na wydatnych podokiennikach. Podłużne elewacje czteroosiowe, podzielone pilastrami, wspartymi na cokole. Elewacje wieńczy profilowany gzyms. Otwór drzwiowy zamknięty odcinkowo, w ozdobnym portalu. Wnętrze jednonawowe z emporami (szczątkowo zachowane). Strop płaski, deskowany. Stolarka drzwi dwuskrzydłowa w układzie jodełki.

3.2.1.3. Zespół folwarczny

Zespół folwarczny z lat 1900-1939 nie zachował pełnego układu. W zespole brak stodoły i gołębnika. Założony na planie czworoboku. W większości są to budynki wolnostojące, niekiedy także poza podwórzem. Dominantą zespołu jest **pałac z 1900 roku**, wzniesiony na planie litery "L". Składa się z głównego dwukondygnacyjnego korpusu i jednokondygnacyjnego skrzydła o wysokich piwnicach. Oba człony z użytkowym poddaszem zamknięte są dachem dwuspadowym o niskim kącie nachylenia, krytym blachą. W 1984 roku, podczas remontu, wewnątrz pałacu zostało całkowicie przebudowane. Zachował się

jedynie wystrój zewnętrzny pałacu. Elewacje tynkowane z bogatym detalem architektonicznym. Elewacje budynku głównego o boniowanych lizenach zakończonych kulami, wzbogacone ponadto profilowanymi, dość szerokimi gzymsami, między którymi są okna z podokiennikami w formie płycin. W części centralnej, sześćoosiowej elewacji frontowej, wprowadzono dwuosiowy pozorny ryzalit zamknięty szczytem. Do szerokiego wejścia prowadzą proste schody. Wewnątrz wprowadzono żelbetowe stropy i klatkę schodową.

W środkowej części podwórza zlokalizowana jest stajnia z 1939 roku, zaadaptowana w części północnej na mieszkania. Budynek z użytkowym poddaszem o dachu dwuspadowym krytym dachówką ceramiczną. Stropy ceramiczne odcinkowe na belkach stalowych. Elewacje wieloosiowe o powiększonych oknach, podzielone są gzymsami. W użytkowym poddaszu, w jednej z podłużnych elewacji, wentylacyjne otwory ukształtowane są w formie podłużnych pionowych szczelin. Dach dzielą ścianki ogniowe.

Stodoła z 1929 roku na planie wydłużonego prostokąta, jednokondygnacyjna o dachu dwuspadowym krytym ceramiczną dachówką. Elewacje ceglane, podzielone lizenami, wieńczy gzyms. Wrota prostokątne. Ozdobnie potraktowane krótsze elewacje, które między lizenami mają ,w układzie pionowym, otwory wentylacyjne. Wnętrze jednoprzestrzenne z 2 rzędami drewnianych słupów. Posadzka z cegły.

Obora z 1939 roku usytuowana jest we wschodniej części podwórza. Północna część budynku to mieszkania. Jednokondygnacyjna z użytkowym poddaszem budowla o dachu dwuspadowym krytym ceramiczną dachówką i ceglanych elewacjach. Kondygnacje podkreśla gzyms. Otwory okienne i wrota zamknięte łukiem odcinkowym. W partii poddasza prostokątne okienka i wentylacyjne otwory w formie szczelin. Stropy ceramiczne odcinkowe na belkach stalowych.

3.2.1.4. Zabudowa

Zabudowa wsi pochodzi w większości z 2 połowy XIX i początku XX wieku. Nie brak pojedynczych budynków datowanych na XVIII i początek XIX wieku. Zagrody w większości wzniesione na planie podkowy i czworoboku, składają się z 3-5 budynków, niekiedy połączonych ze sobą. Stoją w zwartym układzie, szczególnie w części centralnej wsi, przy zachowaniu wspólnej linii rozgraniczeń. W linii tej wprowadzono ogrodzenia z siatki,

drewniane płoty, a także murowane i współczesne ozdobne, z betonu. Pojedyncze budynki zarówno mieszkalne jak i gospodarcze stoją w linii rozgraniczeń. Tuż za ogrodzeniami i za małymi ogródkami przebiega linia zabudowy. Domy murowane z kamienia i cegły zamknięte dwuspadowymi dachami krytymi ceramiczną dachówką karpiówką. W części centralnej domy ustawione w większości szczytowo, na obrzeżach kalenicowo. Elewacje budynków 5-9 osiowe, tynkowane, a niekiedy zachowane w licu ceglanym. Budynki z 2 połowy XIX wieku o bogatszym detalu architektonicznym w formie opasek, profilowanych gzymsów, czy boniowanych lizen w narożnikach. W wielu budynkach zachowała się historyczna, ozdobna stolarka okienna i drzwiowa. Na placu współcześnie wzniesiony ośrodek zdrowia i sklep stanowią elementy dysharmonizujące w przestrzeni wsi. Dysharmonizujące są także współczesne domy mieszkalne tzw. bloki wielorodzinne na obrzeżu wsi, od strony południowo-zachodniej, które swoimi gabarytami i formą nie pasują do istniejącej zabudowy.

Stan techniczny budynków jest w miarę dobry. Wiele domów uległo przebudowie. Powiększono otwory okienne likwidując niekiedy detal architektoniczny lub zachowując go fragmentarycznie. Drewniane ganki zamieniono na murowane dobudówki. Niektóre z budynków zamiast pokrycia ceramicznego mają blachę.

Obiekty figurujące w rejestrze zabytków:

1. Kościół filialny p.w. św. Jadwigi – z końca XV w. – nr rej 253,
2. Kościół poewangelicki – z 1802r. – nr rej. 2962,
3. Dom nr 52 ob. 48 – z XVIII /XIX w. – nr rej. 1033.

Wykaz obiektów objętych ewidencją konserwatorską:

1. Historyczne otoczenie kościoła,
2. Cmentarz przykościelny katolicki (centrum wsi),
3. Cmentarz ewangelicki obok domu nr 50,
4. Pałac 36; nr dz.404/5,
5. Zespół folwarczny:
6. Stajnia 36; nr dz.404/7,
7. Stodoła 37a;nr dz.404/7,
8. Obora 37a;nr dz.404/7,

9. Kuźnia,
10. Stacja kolejowa,
11. Dom nr 1,
12. Dom nr 2,
13. Dom nr 3,
14. Dom nr 5,
15. Dom nr 6,
16. Budynek gospodarczy m. 8 a 9,
17. Dom nr 8,
18. Dom nr 9,
19. Dom nr 10,
20. Dom nr 11,
21. Dom nr 12,
22. Dom nr 16,
23. Dom wraz z budynkiem gospodarczym nr 18,
24. Dom nr 19,
25. Dom nr 22,
26. Dom nr 23,
27. Dom nr 24,
28. Dom nr 26,
29. Dom nr 27,
30. Dom nr 29,
31. Dom nr 30,
32. Dom nr 33,
33. Dom wraz z budynkami gospodarczymi nr 35,
34. Dom wraz z budynkami gospodarczymi nr 39,
35. Budynki gospodarcze nr 40,
36. Dom nr 43,
37. Dom wraz z budynkiem gospodarczym nr 44,
38. Dom nr 46,
39. Dom nr 47,

- 40. Dom nr 64,
- 41. Dom nr 67,
- 42. Dom nr 68,
- 43. Przedszkole.

3.2.1.5. Cmentarz

W centrum wsi, przy kościele, w XV wieku założono cmentarz katolicki, który dotąd pełni tę funkcję. Rozplanowany na rzucie trapezu otoczony murem kamiennym, do dziś zachował czytelny układ. W jego centrum stoi kościół. Mogiły w południowo-zachodniej części. Na zieleni składa się kilka drzew: 2 wiązy, klon, topola, grochodrzew.

Drugi cmentarz położony jest w południowej części wsi, przy drodze prowadzącej do Darnawy. Założyli go w XIX wieku ewangelicy na rzucie trapezu. Do dziś zachował się czytelny układ i starodrzew składający się z dębów i wiązów. Od wschodu pierwotnie ogrodzony był murem. Część południową cmentarza częściowo zajęła zagroda. Cały cmentarz pokrywa bluszcz. Wolnostojące nagrobki trudne do datowania.

3.3. Obiekty i tereny

W Radoszynie są 385 nieruchomości, których typ i rodzaj przedstawia poniższa tabela:

Tabela 6. Rodzaj nieruchomości

Rodzaj/ typ nieruchomości	liczba
Budowle lub ich części – działalność gospodarcza	1
Budynki lub ich części – działalność gospodarcza	12
Budynki mieszkalne lub ich części	142
Budynki pozostałe	84
Garaże	49
Grunty – działalność gospodarcza	11
Grunty pozostałe – zabudowane i niezabudowane	86
RAZEM	385

3.3.1. Miejsca publicznych spotkań

W Radoszynie funkcjonuje wiele obiektów wykorzystywanych jako miejsca publicznych spotkań, m.in. **stołówka publicznego Gimnazjum**. To rozwiązanie rodziło jednak pewne problemy organizacyjne. Dotarcie do stołówki było bowiem możliwe jedynie przez budynek szkoły. Powodowało to konieczność angażowania dodatkowo pracownika placówki, który zobowiązany był otworzyć, a po zakończeniu zebrania zamknąć szkołę, co - z uwagi na fakt, iż spotkania wiejskie odbywają się w godzinach popołudniowych lub wieczornych – było kłopotliwe, ponadto sprawiało, iż w czasie trwania spotkania cały obiekt szkoły potencjalnie dostępny był uczestnikom zebrania, co z punktu widzenia interesu placówki nie było korzystne, ze względu na możliwość pojawienia się ewentualnych szkód wyrządzonych przez nieupoważnione osoby, których wejście na teren obiektu – przy ówczesnym rozwiązaniu – praktycznie nie było możliwe do skontrolowania.

Z tych powodów Gmina Skąpe przystąpiła w roku 2009 do realizacji inwestycji polegającej na wybudowaniu niezależnego wejścia bezpośrednio do stołówki szkolnej. Wyeliminowało to ww. problemy. Stołówka na czas zajęć szkolnych pełni swą zasadniczą funkcję na rzecz uczniów i wszystkich pracowników szkoły, natomiast po zakończeniu lekcji, po zamknięciu ciągów komunikacyjnych pomiędzy szkołą a stołówką, dzięki niezależnemu wejściu, stołówka dostępna jest mieszkańcom Radoszyna na cele organizacji spotkań wiejskich.

Na potrzeby organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych, jak również przeprowadzania spotkań mieszkańców wsi, Gmina Skąpe w roku 2014 zrealizowała projekt dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 pt. „Wyposażenie obiektu pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej w Radoszynie na potrzeby rozwoju społeczno-kulturalnego wsi Radoszyn”.

Realizacja projektu przewidziana była w **obiekcie (lokalu) pełniącym funkcję świetlicy wiejskiej**. Lokal, o którym mowa, znajduje się w budynku, który od zawsze pełnił funkcje oświatowo-kulturalne. Budynek jest własnością Gminy Skąpe. Pierwotnie mieściła się w nim szkoła. Współcześnie jedna część budynku przeznaczona jest na przedszkole, druga część budynku – objęta przedmiotowym projektem - stanowi lokal składający się z trzech pomieszczeń, które okresowo, tj. do 20.12.2013 r. przeznaczone zostały na cele

mieszkańcowe (lokal komunalny) dla jednej z rodzin znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. W dniu 31.12.2013 r. obiekt (lokal) został z powrotem przekazany mieszkańcom Radoszyna na cele, do jakich pierwotnie był stworzony, tj. społeczno-kulturalne. Powyższe pokrywało się z potrzebami mieszkańców wsi i ich silnymi naciskami na przywrócenie funkcji świetlicowej obiektu (lokalu), gdyż w okresie jego funkcjonowania jako lokalu komunalnego wszelkie spotkania mieszkańców/ zebrania wiejskie itp. odbywać się mogły jedynie w Publicznym Gimnazjum w Radoszynie, co z uwagi na godziny otwarcia placówki, jej ograniczoną dostępność w okresie wakacji i ferii zimowych wiązało się z nieakceptowaną przez mieszkańców koniecznością dostosowywania terminów spotkań do możliwości czasowych tej placówki edukacyjnej.

Przywrócenie obiektu (lokalu) mieszkańcom Radoszyna na funkcjonowanie świetlicy wiejskiej wiązało się z przeprowadzeniem w nim niezbędnych prac remontowych. Wykonane one zostały na początku roku 2014 i obejmowały trzy pomieszczenia: salę, kuchnię, łazienkę. Remont wykonany został siłami własnymi mieszkańców Radoszyna przy wsparciu pracowników Zakładu Gospodarki Komunalnej. Umożliwił on bezpieczne korzystanie z obiektu (lokalu) przez wszystkich mieszkańców wsi. W dniu 4.03.2014 r. w obiekcie (lokalu) odbyło się zebranie wiejskie.

Fot.10. Remont obiektu pełniące funkcję świetlicy wiejskiej (stan przed i po realizacji)

3.3.2. Publiczne Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie

Fot.11. Publiczne Gimnazjum w Radoszynie

Budynek szkolny położony jest na krańcach wsi, z dala od głównych, ruchliwych arterii komunikacyjnych, wyposażony w pomieszczenia dydaktyczne o dobrym standardzie (m.in. projektory multimedialne, telewizory, DVD). Obiekt jest monitorowany.

Obiekt posiada:

- **pracownię komputerową** (14 stanowisk) z dostępem do Internetu (neostrada 2 Mbps),
- **bibliotekę szkolną**. Przy bibliotece działa **Kawiarenka Internetowa** (czynna w dni powszednie do godz. 18.00, a w soboty od 9.00 do 13.00) wyposażona w 8 stanowisk komputerowych ze stałym łączem internetowym i urządzeniami peryferyjnymi,
- **światlicę** (opieka nad uczniami dojeżdżającymi, koszty dojazdów pokrywa gmina Skąpe),
- **salę gimnastyczną** (pełnowymiarowe boisko do siatkówki, koszykówki, siłownia),
- **stołówkę** (obiady jednodaniowe, możliwość uzyskania dofinansowania z gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem lub Stowarzyszenia „Ganesa”; bezpłatne śniadania),
- **sklepik szkolny**.

Gimnazjum oferuje:

- klasy z rozszerzonym programem języków obcych. Bezpłatna nauka dodatkowego języka zachodniego (do wyboru – j.angielski, j.niemiecki),
- pomoc w zaopatrzeniu ucznia w podręczniki szkolne,
- możliwość wypożyczenia podręczników,
- stypendia naukowe, sportowe i artystyczne,

- dogodne, bezpłatne dowozy do szkoły,
- obiady i bezpłatne śniadania,
- interesujące zajęcia pozalekcyjne,
- Uczniowski Klub Sportowy,
- Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”,
- redakcję szkolnej gazetki „Gimpress”,
- koła przedmiotowe: informatyczne, plastyczne, muzyczne, chemiczne,
- imprezy kulturalne i tematyczne, stanowiące tradycję szkoły,
- międzynarodowa wymianę szkolną z uczniami niemieckiego Gymnasium Friedrich Ludwig Jahn w Kyritz,
- zieloną szkołę (nad jeziorem, nad morzem, w górach),
- Szkolne Igrzyska Sportowe – rozgrywki na długich przerwach,
- tydzień polonistyczny,
- Dzień Ziemi,
- turniej klas pierwszych,
- Dzień Wiosny – „Zgadywanki terenowe o Puchar Wiosny”,
- doroczną akcję charytatywną WOŚP,
- konkursy przedmiotowe,
- Szkolną Ligę Szachową.

3.3.3. Kawiarenka internetowa

Kawiarenka internetowa mieści się przy bibliotece Publicznego Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie. Jest to placówka ukierunkowana na aktywizację ludzi młodych i społeczności lokalnej oraz ożywienie lokalnego rynku poprzez zapewnienie łatwego dostępu do nowoczesnych technologii informacyjnych. Placówka dysponuje stanowiskami komputerowymi ze stałym dostępem do internetu. Istnieje także możliwość korzystania z kserokopiarki, drukarki, skanera i faksu.

Dodatkowo znajdują się tu również materiały szkoleniowe, publikacje i prezentacje multimedialne. Znajduje się tutaj także biblioteka dostępna dla wszystkich mieszkańców.

3.3.4. Przedszkole

Fot.12. Przedszkole w Radoszynie

W miejscowości Radoszyn znajduje się oddział zamiejscowy Niepublicznego Przedszkola w Ciborzu. Placówka zapewnia opiekę nad 25 małymi mieszkańcami wsi. Przedszkole posiada dobre warunki techniczne. W roku 2006 Gmina Skąpe przeprowadziła remont elewacji budynku, a rok później wyremontowano jego wnętrze.

3.3.5. Miejsca sportu i rekreacji

3.3.5.1. Plac zabaw

W 2006 r. staraniem gminy utworzono w Radoszynie plac zabaw. W tym celu zakupiono i zamontowano urządzenia do zabawy, wszystkie z odpowiednimi atestami bezpieczeństwa. Inwestycja uzasadniona była przede wszystkim tym, że prawie 20 % mieszkańców Radoszyna to dzieci do 15 roku życia.

3.3.5.2. Siłownia zewnętrzna

W 2015 r. Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa” zrealizowało w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 projekt budowy siłowni zewnętrznej, która zlokalizowana została w pobliżu budynku Gimnazjum. Siłownia zewnętrzna składa się z następujących elementów: prasa nożna, ławeczka wahadło, koło tai chi, orbitrek, biegacz, twister, wioślarz sportowy.

3.3.5.3. Szlaki turystyczne

W kwietniu 2008 r. na terenie Gminy Skąpe zostały oddane do użytku **szlaki rowerowe**. Przez miejscowość Radoszyn przebiega ponadregionalny szlak czerwony:

Tabela 7. Szlaki turystyczne w Radoszynie

szlak	charakter	trasa	długość szlaku w km
CZERWONY	ponadregionalny	od Świebodzina – BORÓW – Ołobok - Łąkie - Radoszyn – Darnawa – Niekarzyn – Pałk – Przetocznica – Podła Góra –GRABIN	33,2

3.3.5.4. Boiska sportowe

Fot.13. Boisko do plażowej piłki siatkowej

W 2014 r. w centrum Radoszyna w ramach programu „Boiska do plażowej piłki siatkowej – Lubusik – Sportowe Lubuskie na Lato” wybudowane zostało **boisko do plażowej piłki siatkowej** o wymiarach 16x8m. Boisko jest ogólnodostępne, udostępniane nieodpłatnie mieszkańcom wsi oraz gminy. Jest miejscem organizacji

turniejów plażowej piłki siatkowej.

W 2012 r. w Radoszynie oddany został do użytku kompleks boisk sportowych wybudowany w ramach rządowego programu „**Moje boisko – Orlik 2012**”. Kompleks składa się z boiska do piłki nożnej oraz boiska wielofunkcyjnego, na którym możliwa jest gra w siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną, tenis, unihokej. Od 2013 r. na terenie kompleksu realizowany jest pilotażowy program „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”, w ramach którego na obiekcie organizowane są przez cały tydzień popołudniowe zajęcia sportowe dla mieszkańców gminy.

Fot.14. Orlik w Radoszynie

3.3.6. Linia kolejowa

Fot.15. Stacja kolejowa w Radoszynie 1999 r.
Autor: Wojciech Łajeczko

Ważne dla funkcjonowania Radoszyna w XX wieku było otwarcie 16 czerwca 1919 roku stacji przy jednotorowej linii kolejowej (**obecnie nieczynnej**) ze Świebodzina do Sulechowa, której planowanie i budowa trwały od 1910 r.

Od 1934 roku stacja kolejowa Radoszyn była bardzo ważnym punktem, dla realizacji budowy południowego odcinka

Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego (MRU). Z głębi Niemiec przywożono tu wszelkie materiały i wyposażenie dla fortyfikacyjnych umocnień. Nieopodal (przy drodze Radoszyn -

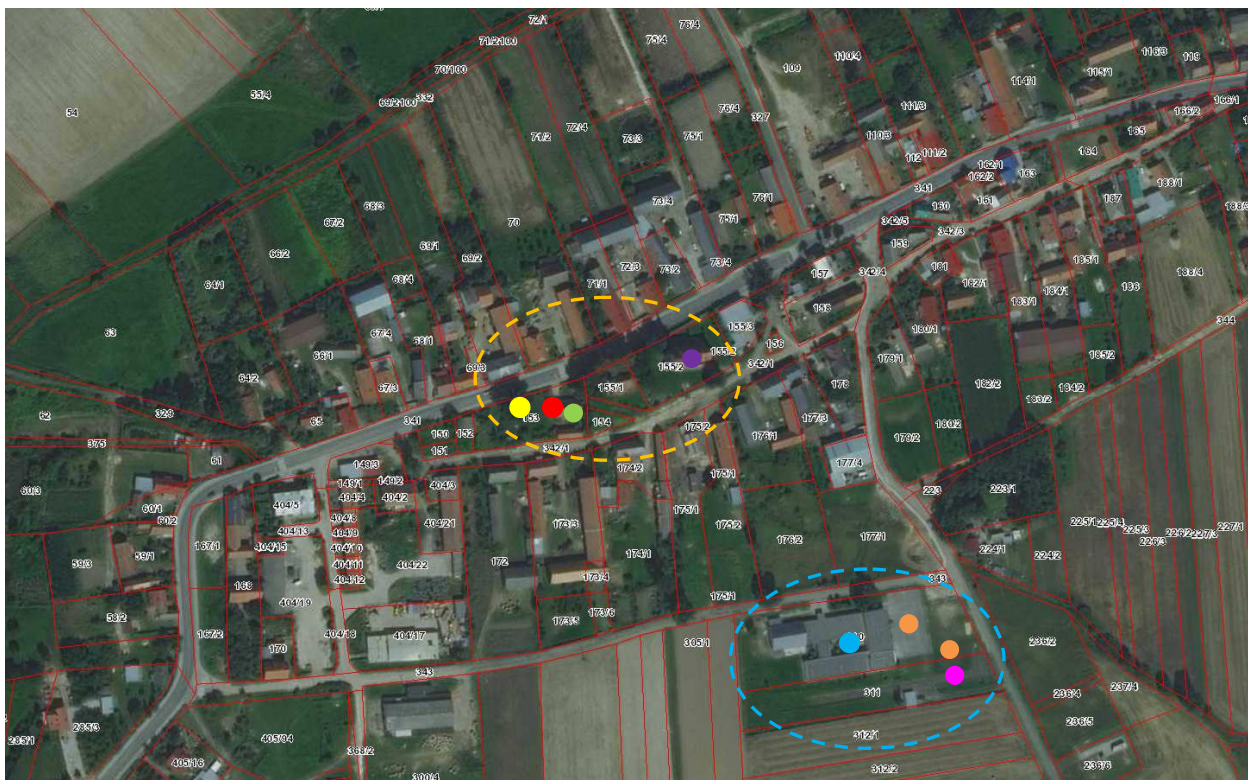
Skąpe, na terenie, gdzie obecnie znajduje się m.in. piekarnia i fabryka mebli) istniała fabryka kabli i telefonów polowych "Tellager", która także była zaprojektowana i wybudowana na potrzeby budowy MRU. Od 1937 roku Radoszyn stał się także miejscem przesiadki dla żołnierzy udających się do koszar wojskowych Tiborlager (obecnie Cibórz). Do miejscowości przybywali kolejną, a następnie maszerowali drogą przez Skąpe do Ciborza.

Obecnie istnieją plany budowy na nieczynnych torach ścieżki turystycznej. Rozmowy na ten temat prowadzone są z gminą Świebodzin oraz Sulechów.

3.4. Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

W miejscowości Radoszyn wyznaczone zostały **dwa obszary** o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych. Jeden z nich zlokalizowany jest w pobliżu publicznego gimnazjum. W budynku usytuowana jest kawiarenka internetowa ze stanowiskami komputerowymi dostępna dla wszystkich mieszkańców miejscowości i gminy, pełniąca funkcję gminnego centrum informacji. Tu także popołudniami funkcjonuje świetlica wiejska służąca lokalnej społeczności. W granicach obszaru znajduje się kompleks boisk sportowych, tzw. Orlik oraz siłownia zewnętrzna. Obszar spełnia wszelkie wymagania techniczne do organizacji czasu wolnego mieszkańcom wsi w zakresie sportu i rekreacji oraz kultury.

Drugi z obszarów zlokalizowany jest w centrum miejscowości. Jego granice wyznaczają z jednej strony: plac zabaw, budynek przedszkola i obiekt pełniący funkcję świetlicy wiejskiej, z drugiej zaś kościół. Obszar służy rozwojowi społeczno-kulturalnemu mieszkańców wsi oraz pogłębianiu tradycji religijnych.

Mapa 4. Mapa Radoszyna – Obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców
 źródło www.geoportal.gov.pl

I obszar

- Plac zabaw
- Przedszkole
- Obiekt pełniący funkcję świetlicy wiejskiej
- Kościół

II obszar

- Publiczne Gimnazjum
- Kompleks boisk „Orlik”
- Siłownia zewnętrzna

3.5. Gospodarka, rolnictwo

Mieszkańcy Radoszyna od wieków żyli głównie z uprawy zbóż (**w miejscowości znajdowały się wiatraki**), a od XVII wieku zajmowali się również **uprawą winnej latorośli**.

Współcześnie radoszynie wykazują dużą aktywność gospodarczą. Podkreślić jednak należy, że właścicielami największych firm ulokowanych w miejscowości są osoby spoza regionu, głównie ze Świebodzina. Tam też ich firmy zarejestrowane są w ewidencji działalności gospodarczej.

Firmy należące do mieszkańców Radoszyna to przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa. Reprezentują one różne branże. Istnieje równowaga pomiędzy reprezentantami handlu i usług.

3.4.1. Użytkowanie gruntów

Rodzaje gruntów w sołectwie Radoszyn:

• grunty orne:	758,8945 ha
• sady:	0,0000 ha
• łąki:	57,7799 ha
• pastwiska:	1,3400 ha
• grunty pod lasami (las i grunty leśne):	172,8022 ha
• grunty pod lasami (grunty zadrzewione i zakrzewione):	2,3347 ha
• grunty pod wodami (wody stojące):	0,0000 ha
• grunty pod wodami (wody płynące):	1,2551 ha
• grunty pod wodami (rowy):	3,8853 ha
• użytki kopalne:	0,0000 ha
• tereny zielone:	1,6900 ha
• nieużytki:	6,2310 ha

3.4.2. Gospodarstwa rolne

W Radoszynie przeważają gospodarstwa małe, do 2 ha. Oczywistym jest fakt, że dla ich właścicieli nie są one jedynym źródłem utrzymania.

Tabela 8. Grupy gospodarstw rolnych we wsi Radoszyn

Grupy gruntów	Ogólna liczba gosp.	Powierzchnia fizyczna (ha)
Powierzchnia od 0 do 1 ha	3	18,1048
Powierzchnia od 1 do 2 ha	26	29,2967
Powierzchnia od 2 do 5 ha	19	36,9413
Powierzchnia od 5 do 7 ha	6	29,0553
Powierzchnia od 7 do 10 ha	1	7,0594
Powierzchnia od 10 do 15 ha	4	52,7460
Powierzchnia powyżej 15 ha	11	735,9085
Razem	70	909,112

3.4.3. Infrastruktura techniczna

3.4.3.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Radoszyn ma **uregulowaną gospodarkę ściekową**. W roku 2010 Gmina Skąpe zrealizowała w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 projekt pt. "Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej w miejscowości Radoszyn oraz rurociągu tłoczego na trasie Radoszyn - Skąpe".

Radoszyn korzysta z dostawy wody z systemu wodociągowego.

Wodociąg Radoszyn – oznaczony WZ-5:

pracuje w układzie dwustopniowym. Ujęcie składa się z 3 studni o głębokości 40,0, 61,0 i 62,5 m i zatwierdzonych zasobach w wielkości $Q = 72,0 \text{ m}^3/\text{godz}$ ($1728,0 \text{ m}^3/\text{dobę}$). Stacja uzdatniania o wydajności rzędu $Q = 60,0 \text{ m}^3/\text{godz}$, składa się z 2 odżelaziaczy o średnicy $\varnothing 2,0$ m każdy. Woda po uzdatnieniu gromadzona jest w zbiorniku wyrównawczym, skąd pompami II° poprzez 3 hydrofory o $\varnothing 1,0$ m każdy tłoczona jest do sieci wodociągowej o długości 2,7 km. Średnia produkcja wody w roku 2001 wyniosła około $35,0 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Wodociąg o znacznej rezerwie wydajności.

3.4.3.2. Gospodarka odpadami

Gmina Skąpe wchodzi w skład wschodniego regionu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie lubuskim. Region ten określony został w uchwale Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXX/281/12 z dnia 10 września 2012 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku, oraz zmieniającej ją uchwale nr XXXIII/351/12 z dnia 19 grudnia 2012 r.

Odpady z Radoszyna są wywożone do jednej z pięciu istniejących w regionie wschodnim regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) – firmy WEXPOOL Sp. z o.o. w Dąbrowce Wlkp., która posiada instalację do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

W gminie Skąpe, w tym w Radoszynie, ustanowiono selektywną zbiórkę odpadów komunalnych z podziałem na frakcję suchą i mokrą. Odpady suche to papier, tworzywa sztuczne, metale, szkło, opakowania wielomateriałowe, tekstylia itp. Odpady tzw. mokre to odpady ulegające biodegradacji, odpady kuchenne, odpady zielone itp. Każdy właściciel nieruchomości deklarujący segregowanie odpadów został wyposażony w trzy pojemniki (na odpady zmieszane, suche, mokre) lub dwa pojemniki (na odpady zmieszane, suche) jeśli ma swój kompostownik. Mieszkaniec nie deklarujący segregacji otrzymał jeden pojemnik na wszystkie odpady.

System gromadzenia odpadów komunalnych oparty jest na typowych pojemnikach. System segregacji odpadów, odpowiednie gromadzenie:

- odpady zmieszane do pojemników,
- odpady ulegające biodegradacji do pojemników lub komposty,
- odpady selektywnie zbierane: papier, tworzywo sztuczne, szkło, metal, opakowania wielomateriałowe, tekstylia (zbierane do pojemników lub dostarczane do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych),
- wyselekcjonowane z odpadów komunalnych frakcje odpadów: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia (nie wymagają gromadzenia w pojemnikach, wystawiane są nie wcześniej niż na dzień przed terminem wywozu przez uprawniony podmiot).

3.4.3.3. Zaopatrzenie w gaz

Mieszkańcy Radoszyna korzystają z gazu sieciowego. Gaz wykorzystywany jest do celów komunalno-bytowych i grzewczych. Źródłem gazu ziemnego, zaazotowanego jest gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Grodzisk – Rakoniewice – Sulechów – Świebodzin, od którego w rejonie Osogóry (gmina Świebodzin) wykonane jest odgałęzienie sieci wysokiego ciśnienia o średnicy $\varnothing 100$ mm – oznaczony **GA-1**. Ze stacji w Radoszynie (**EG-1**) zaopatrywani są sieciami średniego ciśnienia jedynie mieszkańcy tej miejscowości.

3.4.3.4. Elektroenergetyka i telekomunikacja

Radoszyn zasilany jest linią napowietrzną na napięciu 15 kV ze stacji elektroenergetycznej 110/15kV w Świebodzinie. Z ww. linii oraz jej odgałęzień zasilana jest stacja transformatorowa 15/0,4 kV typu słupowego, znajdująca się w miejscowości. Obsługę eksploatacyjną sieci elektroenergetycznej prowadzi Rejon Energetyczny w Świebodzinie

Od 2005 roku mieszkańcy Radoszyna mogą korzystać ze stałego dostępu do internetu.

3.4.4. Działalność przemysłowa

3.4.4.1. Wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego

W 2003 r. pod Radoszynem odkryto złożę gazu i ropy naftowej. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie Oddział w Zielonej Górze dokonało w tym rejonie trzech odwiertów dla celów poszukiwawczych i rozpoznawczych. Ustalono, że znajduje się tutaj około pół miliona ton ropy naftowej. Obecnie użytkowany jest jeden odwiert, tzw.

Fot.16. Odwiert „Radoszyn 4k”

„Radoszyn 4k”.

Odwiert zlokalizowany jest na działce będącej własnością Agencji Nieruchomości Rolnych. Na eksploatację odwiertu PGNiG otrzymał stosowną koncesję ważną do dnia 4 kwietnia 2022 r. Z radoszyńskiego odwiertu eksploatowana jest ropa naftowa o wydajności 20 ton na dobę. Natomiast gaz ziemny nie jest eksploatowany z uwagi na zbytne jego zasiarczenie.

PGNiG, w związku z kolejnymi planowanymi odwiertami, zakładał wybudowanie na tym terenie kopalni ropy i gazu ziemnego. Według nafciarzy byłaby to trzecia pod względem wydobywania kopalnia w kraju. Na przeszkodzie tym planom stanęły protesty mieszkańców miejscowości Chociule (gmina Świebodzin), którzy nie wyrazili zgody na dokonanie w pobliżu ich miejscowości odwiertu.

3.5. Mieszkańcy, kapitał społeczny

3.5.1. Związki i stowarzyszenia

3.5.1.1. Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa”

W roku 2006 w Radoszynie zawiązane zostało Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa”. Jego siedzibą jest Publiczne Gimnazjum. Stowarzyszenie opiera swą działalność na pracy społecznej jego członków. Główne cele Stowarzyszenia to:

- wspieranie rozwoju działalności oświatowej i kulturalnej w środowisku wiejskim,
- poprawa lokalnej bazy materialnej placówek oświatowych i kulturalnych,
- pobudzanie aktywności na rzecz wspólnych przedsięwzięć poprawiających warunki i jakość życia na wsi.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele przez:

- organizowanie kursów, odczytów i innych form popularyzacji wiedzy i kultury,
- organizowanie różnorodnych form wypoczynku i turystyki,
- wspieranie inicjatyw społecznych zmierzających ku poprawie funkcjonowania oświaty i kultury,
- pomoc organom samorządowym w rozbudowie, modernizacji i poprawie jakości bazy materialnej placówek oświatowych i kulturalnych,
- zakładanie i prowadzenie szkół, placówek kulturalnych i oświatowych.
- organizowanie pomocy społecznej,
- współdziałanie na rzecz środowiska z samorządem lokalnym,
- aktywizacja grup młodzieży wiejskiej,
- wykonywanie, w ramach przekazanych środków finansowych zadań zleconych przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje społeczne, gospodarcze i samorządy zawodowe,
- pozyskiwanie środków finansowych, w tym również funduszy unijnych,
- prowadzenie własnej działalności gospodarczej służącej wypracowaniu środków na realizację celów i zadań Stowarzyszenia, a także inicjowanie i pomoc w prowadzeniu takiej działalności przez członków Stowarzyszenia.

3.5.1.2. Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”

Uczniowski Klub Sportowy SOKÓŁ w Radoszynie jest stowarzyszeniem zrzeszającym, rodziców, uczniów, nauczycieli i sympatyków gimnazjum w Radoszynie. Siedzibą Klubu jest Publiczne Gimnazjum im. A. Fiedlera. W Klubie działają sekcje:

- unihokeja
- siatkówki
- koszykówki
- piłki ręcznej
- piłki nożnej
- lekkoatletyki
- tenisa stołowego

Celem klubu jest:

1. Planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu.
2. Angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych.
3. Uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania samorządu terytorialnego i poza nim.
4. Organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej.
5. Organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych.
6. Organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego.
7. Kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych Klubu zgodnie z tradycją Gniazda Sokoła.

3.5.1.3. Ludowy Zespół Sportowy „Skioldpasz”

LZS „Skioldpasz” powstał w 2003 r. W Krajowym Rejestrze Sądowym zespół figuruje pod numerem 080003223.

Celem LZS jest rozwijanie różnorodnych form wychowania fizycznego i sportu wśród społeczeństwa na terenie objętym działalnością.

LZS „Skioldpasz” realizuje swoje cele poprzez:

- zrzeszanie członków na terenie objętym działalnością,
- rozwijanie sportu piłkarskiego i innych dyscyplin sportowych,
- organizowanie masowych imprez sportowych dla członków i mieszkańców terenu działania Stowarzyszenia,
- uczestniczenie w zawodach i imprezach sportowych organizowanych przez władze gminne i organizacje społeczne,
- prowadzenie systematycznego szkolenia sportowego,
- zarządzanie posiadanym sprzętem i urządzeniami sportowymi,
- dbałość o ich rozbudowę, modernizację, remont i konserwację.

3.5.2. Stypendyści z radoszyńskiego gimnazjum

W roku 2008 po raz pierwszy w historii Gminy Skąpe oraz radoszyńskiego gimnazjum przyznano uczniom tej placówki stypendia naukowe. Rok wcześniej Rada Gminy Skąpe nadała Wójtowi prawo przyznawania stypendiów za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki, sztuki i sportu. Zgodnie z zasadami przyznawania stypendiów może je otrzymać uczeń I klasy gimnazjum, jeśli osiągnął wysokie wyniki w nauce (średnia ocen na koniec klasy VI ze wszystkich przedmiotów minimum 5,0) i ocenę wzorową lub bardzo dobrą z zachowania, jak również uzyskał z egzaminu „szóstoklasisty” minimum 33 punkty. Uczniowie klasy II i III mogą otrzymać stypendium, jeśli osiągnęli wysokie wyniki w nauce, wzorowe lub bardzo dobre zachowanie oraz średnią ocen na koniec roku szkolnego minimum 4,75.

Osiągnięcia uczniów w dziedzinie nauki i sportu zostają nagrodzone kwotą 100 zł, która jest im wypłacana każdego miesiąca do końca roku szkolnego. Środki na ten cel pochodzą z budżetu gminy.

3.5.3. Koło Gospodyń Wiejskich

Mieszkanki Radoszyna chętnie uczestniczą w życiu społecznym wsi. Zrzeszają się one w Kole Gospodyń Wiejskich. Panie uczestniczą w organizacji lokalnych imprez oraz dożynek gminnych. Każdego roku, podczas dożynek, KGW Radoszyn wystawia do konkursu wieniec.

Fot.17. Przedstawicielki KGW Radoszyn

3.6. Analiza zasobów

Tabela 9. Analiza zasobów

Rodzaj zasobu	Opis zasobu, jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające wieś
Środowisko przyrodnicze, położenie ✓ walory krajobrazu ✓ walory klimatu ✓ walory szaty roślinnej oraz świata zwierzęcego ✓ gleby ✓ drogi (dostępność komunikacyjna)	Stanowisko rzadkiego gatunku – żuraw Bardzo dobra jakość głównych dróg przebiegających przez wieś (droga wojewódzka nr 276, powiatowa nr 1224F)	x x x		x x
Środowisko kulturowe ✓ układ osadniczy ✓ zabytki ✓ zabudowa	Plan owalnicy Kościół późnogotycki Ołtarz – tryptyk z XV w. Zbór ewangelicki Zespół folwarczny Obiekty objęte ewidencją konserwatorską cmentarz	x x x	x	x x x
Obiekty i tereny ✓ miejsca publicznych spotkań ✓ gimnazjum ✓ kawiarenka internetowa ✓ Przedszkole ✓ Miejsca sportu i rekreacji ✓ szlaki turystyczne ✓ plac zabaw ✓ boiska sportowe ✓ linia kolejowa	świetlica wiejska Jedyna taka placówka w gminie Kompleks boisk 'Orlik' Ponadregionalny szlak czerwony Lubusik, Stacja kolejowa, planowana ścieżka turystyczna nieczynną linią kolejową		x x x x	x x x x
Gospodarka, rolnictwo ✓ rolnictwo/ uprawa zbóż i ln. ✓ działalność gospodarcza ✓ gospodarstwa rolne ✓ infrastruktura techniczna ✓ działalność przemysłowa	Wiatraki, winna latorośl – obecnie nie występują (do odtworzenia) Duża liczba przedsiębiorstw, aktywność gospodarcza mieszkańców Kanalizacja sanitarna oraz sieć wodociągowa, Internet Gospodarka odpadami, zaopatrzenie w gaz, energetyka Wydobycie ropy naftowej	x x x		x x x
Mieszkańcy, kapitał społeczny ✓ związki i stowarzyszenia ✓ stypendyści ✓ Koło Gospodyń Wiejskich	Stowarzyszenie Oświatowców „Ganesa” Uczniowski Kub Sportowy „Sokół” LZS „Skioldpasz” Wysokie osiągnięcia w nauce		x	x x x x

3.6.1. Elementy wyróżniające miejscowość

Położenie:

- Przy drodze wojewódzkiej nr 276 – bardzo dobry stan techniczny drogi
- Przy drodze powiatowej nr 1224F – bardzo dobry stan techniczny drogi

Środowisko przyrodnicze:

- występowanie w okolicach wsi rzadkiego gatunku - żuraw

Zabytki architektury:

- gotycki kościół z końca XV w.
- ołtarz- tryptyk z końca XV wieku (około 1490 r.) z przedstawieniami św. Doroty, Barbary, Marii Magdaleny i koronacji Marii w zwieńczeniu
- zbór ewangelicki z 1802 r.

Obiekty i tereny:

- publiczne gimnazjum – centrum życia kulturalnego, społecznego i sportowego wsi – „Orlik”, siłownia zewnętrzna/ jedyna taka placówka w gminie
- kawiarenka internetowa zmierzająca do likwidacji dysproporcji w dostępie do nowych technologii i zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy dostępu do wszechstronnej wiedzy i informacji.

Gospodarka/rolnictwo:

- tradycja uprawy winorośli – obecnie zasób niewykorzystany / istnieją plany przywrócenia tradycji
- aktywność gospodarcza mieszkańców – duża liczba podmiotów gospodarczych
- kanalizacja sanitarna w miejscowości
- działalność przemysłowa – wydobywanie ropy naftowej

Kapitał społeczny:

- stowarzyszenia – UKS „Sokół”, LZS „Skioldpasz”, „Ganesa”
- wysokie wyniki w nauce uczniów gimnazjum – stypendia naukowe

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja

4.1. Analiza SWOT

Ryc. 2. Analiza SWOT

5. Plan długoterminowy

Program długoterminowy wyznacza cel rozwoju miejscowości, do którego mieszkańcy będą dążyć.

Program długoterminowy obejmuje projekty, których realizacja wzmocni wszystkie dziedziny życia wspólnotowego jak i życia indywidualnego mieszkańca. Programy zaszeregowano więc według celów jakie mają spełniać w następujących obszarach:

- tożsamość wsi i wartość życia wiejskiego
- standard życia
- jakość życia
- byt

Tabela 10. Plan długoterminowy rozwoju miejscowości Radoszyn

Plan długoterminowy rozwój: miejscowość Radoszyn				Program rozwoju
1. Cele Co trzeba osiągnąć by urzeczywistnić wizję wsi?	2. Co pomoże osiągnąć cele?		3. Co może przeszkodzić?	Projekty Co wykonamy?
	Zasoby Czego użyjemy	Atuty Silne strony i szanse Co wykorzystamy?	Bariery; Słabe strony Co wyeliminujemy? Zagrożenia Czego unikniemy	
A. Tożsamość wsi i wartości życia wiejskiego				
1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego 2. Kultywowanie tradycji winiarskich	1. Zabytkowy kościół/ zabytkowy zbiór ewangelicki 2. Tradycje uprawy winnej latorośli	1. Wysoka wartość historyczna zabytków 2. Strategia województwa opierająca rozwój regionu na tradycjach winiarskich	1. Zły stan zachowania zabytkowych obiektów 2. Brak winnic – konieczność odbudowania tradycji 3. Brak finansów	1. Remont zboru ewangelickiego/ kościoła 2. Utworzenie plantacji winogron 3. Produkcja lokalnego wina
B. Standard życia				
1. Poprawa dostępu do usług publicznych i rozwój ekologicznego transportu publicznego	1. Bliskie sąsiedztwo ośrodków administracji publicznej	1. Proekologiczna postawa lokalnej społeczności 2. Sprzyjająca polityka regionalna	1. Brak finansów	1. Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Radoszyn-Łąkie-Ołobok przy drodze powiatowej 2. Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Skąpe-Radoszyn-Chociule przy drodze wojewódzkiej
C. Jakość życia				
1. Podniesienie poziomu życia wspólnotowego 2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych	1. Mieszkańcy 2. Koło Gospodyń Wiejskich 3. Stowarzyszenia 4. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	1. Sala wiejska przy gimnazjum 2. Obiekt pełniący funkcję świetlicy wiejskiej 3. Sprzyjająca polityka regionalna	1. Słaba integracja lokalnej społeczności 2. Brak finansów	1. Organizacja imprez lokalnych, dożynek 2. Budowa instalacji wykorzystujących OZE w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkaniowych 3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowych
D. Byt				
1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości 2. Zwiększenie dochodów miejscowości	1. Nieczynna linia kolejowa 2. Zespół zabytkowych obiektów w centrum wsi 3. Złoża ropy naftowej i gazu ziemnego	1. Stacja kolejowa, pozostałości infrastruktury kolejowej 2. Wysoka wartość historyczna zabytków 3. Odwarty w okolicach Radoszyna	1. Brak infrastruktury turystycznej 2. Brak finansów	1. Budowa ścieżki turystycznej na nieczynnych torach linii kolejowej 2. Budowa kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego

6. Projekt krótkoterminowy

Program krótkoterminowy ma na celu rozwiązanie problemów mieszkańców w najbliższym czasie. Programy te uporządkowano więc wg kategorii „kluczowych programów”. Kategorie programów zostały zaszeregowane w związku z potrzebami mieszkańców miejscowości. Poszczególne projekty oceniono pod względem możliwości realizacji finansowym i organizacyjnym.

Najbardziej integruje

Najbardziej integrującą formę mają wspólne spotkania mieszkańców. Wspólne przebywanie sprawia, iż społeczność poznaje się, określa swoją przynależność do grupy mieszkańców, a co za tym idzie buduje swoją tożsamość.

Najbardziej zależy

Największą potrzebą mieszkańców Radoszyna jest odzyskanie nadszarpniętego przez nierozważnych kierowców poczucie bezpieczeństwa na drodze. Mieszkańcy wsi wręcz domagają się ustawienia w miejscowości fotoradaru i/lub sygnalizacji świetlnej.

Najbardziej przeszkadza

Wieś Radoszyn ma bardzo dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną, szczególnie w obszarach o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Istnieje jednak element infrastruktury, który znacząco wpływa na obniżenie ich zadowolenia z warunków życia. Jest nim zły stan techniczny dróg gminnych w miejscowości.

Najbardziej zmieni nasze życie

Słaba integracja lokalnej społeczności związana jest z brakiem wspólnie realizowanych przedsięwzięć. Zachęcenie wszystkich grup wiekowych do udziału i/lub organizacji lokalnych wydarzeń sprzyjać będzie międzypokoleniowemu porozumieniu i współpracy oraz zacieśnienie międzysąsiedzkich więzów.

Najłatwiej przyjdzie

Najłatwiejszą rzeczą, która może być realizowana przy małym nakładzie finansowym jest inicjatywa obywatelska.

Tabela 11. Program krótkoterminowy odnowy miejscowości Radoszyn na okres 2 lat

Kluczowy problem	Odpowiedź	Propozycja projektu	Czy nas stać na realizację organizacyjnie	Czy nas stać na realizację finansowo	Punktacja	Hierarchia
Co nas najbardziej integruje	1. Spotkania	1. Organizacja imprez lokalnych	TAK	TAK	2,2,1,2, - 7	IV
Na czym nam najbardziej zależy	1. Poczucie bezpieczeństwa drogowego	1. Montaż fotoradaru we wsi 2. Montaż sygnalizacji świetlnej w centrum miejscowości 3. Ustawienie znaków ostrzegawczych	TAK przy współpracy odpowiednich służb drogowych/ policji	NIE	5,5,4,4- 18	II
Co nam najbardziej przeszkadza	1. Zły stan techniczny dróg gminnych w miejscowości	1. Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie	TAK przy współpracy Gminy/ Powiatu	NIE	5,5,5,5,- 20	I
Co najbardziej zmieni nasze życie	1. Integracja lokalnej społeczności	1. Organizacja cyklicznego festynu „Kresowe smaki” 2. Udział w kolejnych edycjach finału WOŚP	TAK przy współpracy Gminy	NIE	4,4,3,3- 14	III
Co nam przyjdzie najłatwiej	1. Inicjatywa obywatelska	1. Organizacja konkursów na najpiękniejszą zagrodę 2. Akcje sprzątania wsi 3. Organizacja lokalnych uroczystości 4. Organizacja turniejów sportowych	TAK	TAK	1,1,2,1- 5	V
<u>Wybrano projekt:</u>		Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie	TAK przy współpracy Gminy/Powiatu	NIE		

7. Opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2016-2020

Opis planowanych zadań inwestycyjnych zawiera zarówno te plany inwestycyjne, które zostały wskazane przez mieszkańców miejscowości i zebrane w niniejszym dokumencie przez Lokalną Grupę Odnowy (patrz: Tab. 11), jak również zadania wskazane przez Urząd Gminy Skąpe oraz pozostałe instytucje, których plany skupiają się na poprawie infrastruktury w miejscowości.

Tabela 12. Opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2016-2020

I.p.	CEL	PROJEKT (nazwa)
1.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych wsi - poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej	Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie
2.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej - podniesienie standardów funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynku pełniącego funkcję przedszkola i świetlicy wiejskiej wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE
3.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej - podniesienie standardów funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej	Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE
4.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej - rozwój transportu ekologicznego	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Radoszyn-Łąkie-Ołobok przy drodze powiatowej
5.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej - rozwój transportu ekologicznego	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Skąpe-Radoszyn-Chociule przy drodze wojewódzkiej
6.	-poprawa warunków bezpieczeństwa w miejscowości	Montaż fotoradaru i/lub sygnalizacji świetlnej
7.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi	Budowa instalacji wykorzystujących OZE w budynkach użyteczności

	- zwiększenie efektywności energetycznej - podniesienie standardów funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej	publicznej oraz mieszkaniowych
8.	- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi - aktywizacja mieszkańców wsi w zakresie kultury i sportu - integracja lokalnej społeczności	Organizacja lokalnych imprez
9.	- podniesienie estetyki wsi - podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości - integracja lokalnej społeczności	Akcje sprzątania wsi
10.	- podniesienie estetyki wsi - podniesienie atrakcyjności miejscowości - integracja lokalnej społeczności	Organizacja konkursu na najpiękniejszą zagrodę
11.	- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi - aktywizacja mieszkańców wsi - integracja lokalnej społeczności	Organizacja lokalnych uroczystości
12.	- podniesienie estetyki wsi - podniesienie atrakcyjności miejscowości - zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi	Remont zboru ewangelickiego
13.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi	Zmiana sposobu zasilania sieci wodociągowej w miejscowości Radoszyn
14.	- poprawa jakości życia mieszkańców wsi - zwiększenie efektywności energetycznej	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkaniowych
15.	- podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości	Budowa odcinka ciągu pieszo-rowerowego po trasie dawnej linii PKP Sulechów-Świebodzin

7.1. Harmonogram realizacji projektów

Tabela 13. Harmonogram rzeczowy realizacji projektów

I.p.	PROJEKT (nazwa)	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie	✓				
2.	Termomodernizacja budynku pełniącego funkcję przedszkola i świetlicy wiejskiej wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE	✓	✓			
3.	Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE		✓	✓	✓	
4.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Radoszyn-Łąkie-Ołobok przy drodze powiatowej			✓	✓	✓
5.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Skąpe-Radoszyn-Chociule przy drodze wojewódzkiej			✓	✓	✓
6.	Montaż fotoradaru i/lub sygnalizacji świetlnej	✓				
7.	Budowa instalacji wykorzystujących OZE w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkaniowych		✓	✓		
8.	Organizacja lokalnych imprez	✓	✓	✓	✓	✓
9.	Akcje sprzątnięcia wsi	✓	✓	✓	✓	✓
10.	Organizacja konkursu na najpiękniejszą zagrodę	✓	✓	✓	✓	✓
11.	Organizacja lokalnych uroczystości	✓	✓	✓	✓	✓
12.	Remont zboru ewangelickiego					✓
13.	Zmiana sposobu zasilania sieci wodociągowej w miejscowości Radoszyn	✓				
14.	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkaniowych		✓	✓		
15.	Budowa odcinka ciągu pieszo-rowerowego po trasie dawnej linii PKP Sulechów-Świebodzin			✓	✓	✓

7.2. Koszty realizacji zadań

Tabela 14. Koszty realizacji projektów

I.p.	Rodzaj zadania	Łączny koszt PLN	Źródło finansowania
1.	Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie	600 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
2.	Termomodernizacja budynku pełniącego funkcję przedszkola i świetlicy wiejskiej wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE	200 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
3.	Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum im. A. Fiedlera w Radoszynie wraz z wymianą kotła grzewczego i instalacją urządzeń wykorzystujących OZE	400 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
4.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Radoszyn-Łąkie-Ołobok przy drodze powiatowej	2 100 000,00	Gmina Skąpe/Starostwo Powiatowe/ fundusze europejskie
5.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Skąpe-Radoszyn-Chociule przy drodze wojewódzkiej	2 000 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
6.	Montaż fotoradaru i/lub sygnalizacji świetlnej	150 000,00	Starostwo Powiatowe/ Policja
7.	Budowa instalacji wykorzystujących OZE w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkaniowych	200 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
8.	Organizacja lokalnych imprez	0,00	Mieszkańcy miejscowości
9.	Akcje sprzątania wsi	0,00	Mieszkańcy miejscowości
10.	Organizacja konkursu na najpiękniejszą zagrodę	0,00	Mieszkańcy miejscowości
11.	Organizacja lokalnych uroczystości	0,00	Mieszkańcy miejscowości
12.	Remont zboru ewangelickiego	2 000 000,00	Gmina Skąpe/ fundusze europejskie
13.	Zmiana sposobu zasilania sieci wodociągowej w miejscowości Radoszyn	800 000,00	Gmina Skąpe
14.	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkaniowych	1 000 000,00	Wspólnoty mieszkaniowe/ fundusze europejskie
15.	Budowa odcinka ciągu pieszo-rowerowego po trasie dawnej linii PKP Sulechów-Świebodzin	2 300 000,00	Gmina Skąpe/ Gmina Sulechów/ Miasto Zielona Góra/fundusze europejskie

Zakończenie

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna polskiej wsi stanowi jedną z barier rozwoju obszarów wiejskich w sferze gospodarczej.

Wychodząc naprzeciw ww. problemom podejmujemy działania, które mają na celu zminimalizowanie dysproporcji między wsią a miastem. W miejscowości Radoszyn przez ostatnie lata poczyniono szereg inwestycji, które znacząco wpływają na zmianę wizerunku tej miejscowości. W ramach Planu Odnowy Miejscowości Radoszyn przewiduje się realizację następujących inwestycji: **Przebudowa drogi nr 004812F w Radoszynie.**

Zły stan techniczny drogi wymaga podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Istotnym elementem działań w ramach Planu stanowi podniesienie jakości życia mieszkańców miejscowości, poprawa zagospodarowania przestrzennego i estetyki wsi oraz zwiększenie dostępności do obiektów użyteczności publicznej. Istotnym celem jest także uatrakcyjnienie obszarów wiejskich jako miejsca do życia.

Spis tabel

Tabela 1. Podział mieszkańców Gminy Skąpe według płci.....	10
Tabela 2. Podział mieszkańców Gminy Skąpe według wieku.....	10
Tabela 3. Podział mieszkańców według płci.....	12
Tabela 4. Podział mieszkańców według wieku.....	12
Tabela 5. Stan liczebności mieszkańców Radoszyna w ostatnich pięciu latach	12
Tabela 6. Rodzaj nieruchomości.....	23
Tabela 7. Szlaki turystyczne w Radoszynie.....	29
Tabela 8. Grupy gospodarstw rolnych we wsi Radoszyn	34
Tabela 9. Analiza zasobów	42
Tabela 10. Plan długoterminowy rozwoju miejscowości Radoszyn	46
Tabela 11. Program krótkoterminowy odnowy miejscowości Radoszyn na okres 2 lat	48
Tabela 12. Opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2016-2020	49
Tabela 13. Harmonogram rzeczowy realizacji projektów	51
Tabela 14. Koszty realizacji projektów	52

Spis rysunków

Ryc.1 Radoszyn na starej karcie pocztowej.....	11
Ryc. 2. Analiza SWOT.....	44

Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Skąpe w Powiecie Świebodzińskim	5
Mapa 2. Położenie Gminy Skąpe w Województwie Lubuskim.....	6
Mapa 3. Mapa turystyczna gminy Skąpe	29
Mapa 4. Mapa Radoszyna – Obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców źródło www.geoportal.gov.pl	32

Spis fotografii

Fot. 1 Jezioro Niesłysz	7
Fot. 2 Gryżyński Park Krajobrazowy	8
Fot. 3. Radoszyn z lotu ptaka	14
Fot.4. Remont drogi wojewódzkiej nr 276	16
Fot.5. Remont drogi 1224F: Radoszyn-Darnawa.....	16
Fot.6. Remont drogi dojazdowej do gimnazjum	17
Fot.7. Budowa punktów świetlnych wzdłuż drogi dojazdowej do gimnazjum	17
Fot.8. Zespół kościołów w Radoszynie	18
Fot.9. Tryptyk gotycki z XV w.	19
Fot.10. Remont obiektu pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej (stan przed i po realizacji).....	25
Fot.11. Publiczne Gimnazjum w Radoszynie.....	26
Fot.12. Przedszkole w Radoszynie.....	28
Fot.13. Boisko do plażowej piłki siatkowej	29
Fot.14. Orlik w Radoszynie	30
Fot.15. Stacja kolejowa w Radoszynie 1999 r. Autor: Wojciech Łajeczko.....	30
Fot.16. Odwiert „Radoszyn 4k”	36
Fot.17. Przedstawicielki KGW Radoszyn	41